

ΟΙ ἄλῃθεις φιλόσοφοι ἀγαπῶσι τὴν ἀρετὴν διὰ μόνην αὐτήν· τοιοῦτοι ὅμως εἶναι πολλὰ ὀλίγοι. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἄλῃθεις ἐρασταὶ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς θρησκείας. Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους ἔλεγεν ὁ Ἀρίστιππος, ὅτι δύνανται νὰ ζῶσι καὶ χωρὶς νόμους· ἐρωτηθεῖς ποτε, τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι, ἔφη, 'Ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀνααιρεθῶσιν, ὁμοίως βιώσομεν.' Εἰς αὐτοὺς ἡ ἀρετὴ εἶναι ἕξις, καὶ γίνεται τρόπον τινὰ χρεῖα φυσικὴ· καὶ ὥς τοὺς εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τρώγωσι μηδὲ νὰ πίνωσιν, οὕτω δὲν ἐμποροῦν νὰ ζήσωσι χωρὶς τὴν καθημερινὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς εὐδαιμονίας καὶ δόξης τοῦ ἔθνους των. Ἡ ἀναισθησία, ἡ ἀχαριστία, καὶ αὕτη τῶν κακῶν ἀντ' ἀγαθῶν ἀπόδοσις, ἀντὶ νὰ χάμωσι μιστηὴν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀρετὴν, τοὺς πληροφοροῦν ἐξ ἐναντίας ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Αὐτοὶ σὲ διδάσκουν, σὲ φωτίζουν, σὲ εὐεργετοῦν, ὅχι διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνης, ἢ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐπαίνων σου, ἀλλὰ διότι νομίζουν χρεὸς ἀπαραίτητον νὰ σὲ εὐεργετῶσι. Εἰς ὀλίγα λόγια, αὐτοὶ εἶναι ἄλλοι θεοὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνατέλλοντες τὸν

ἥλιον τῆς διδαχῆς, καὶ βρέχοντες τὰ ζωογόνα ὕδατα τῆς μαθήσεως εἰς ὅλας τὰς ψυχὰς τῶν ἰδίων συμπολιτῶν, διὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἐπιθυμοῦν τὴν κοινὴν ἀπάντων εὐδαιμονίαν. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἐχρημάτισαν μεταξύ τῶν Ἑλλήνων ὁ Σωκράτης καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὀλίγοι τινές· τοιοῦτοι ἐφάνησαν, κατὰ καιροὺς, καὶ μεταξύ τῶν ἄλλων ἔθνων, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ πολλὰ ὀλίγοι.—ΚΟΡΑΗΣ.

ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ.

Ἡ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ κατέχει ὡς τόπον Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· καὶ μολοντί οἱ πονηροὶ δύνανται νὰ τὴν ἀμβλύνωσι καὶ νὰ τὴν καυτηριάσωσι, ποτὲ ὅμως δὲν ἰσχύουν ὅλως διόλου νὰ κατασιγάσωσιν ἢ καὶ νὰ ἐξαλειψώσιν αὐτήν. Ἡ δυσάρεστος αἵτη σύμβουλος ἐγκυρομένη ἐπιφέρει πολλάκις τρόπον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ ἀπειλῶν τῆς. Κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν περικυκλούμενος ἀπὸ μωρῶς καὶ ἀσυνέτους φίλους, ἢ ὅλως διόλου ἐνασχολούμενος εἰς τὰ κοσμικὰ, εὐρίσκει διαφόρους τρόπους νὰ πνίγῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, ἢ τοιῦλάχιστον νὰ μὴ προσέχῃ εἰς αὐτήν· τὴν νύκτα ὅμως, ὅταν κεῖται εἰς τὴν κλίνην του, ὅταν γαληνεῖσι τὰ πάντα περὶ αὐτὸν, ὅταν τὸ σκότος καὶ ἡ μοναξία τὸν βιάζωσι νὰ παραδοθῇ εἰς ἰδίαν του σκέψιν, τὸ πᾶνγμα τότε ἀλλάσσει παραπολὺ, τότε ἀκούεται ἡ ἀνεγειρομένη συνειδήσις. Πάραυτα σύρει αὐτὴ τὸν ἁμαρτωλὸν ἐνώπιον τοῦ βήματος τῆς, καὶ ὡς κριτὴς τὸν ἐξετάζει, τὸν κρίνει, τὸν καταδικάζει, καὶ τὸν ἐπαπειλεῖ μὲ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὰς ἁμαρτίας του παιδείαν. Εἰς μάτην προσπαθεῖ τότε ὁ ἄθλιος ν' ἀποφύγῃ τὴν βασανιστικὴν αὐτῆς μάστιγα, ἢ νὰ εἴρῃ καταφύγιον εἰς τὸν ἕπνον. Ὁ ἕπνος περὶ ἀπὸ τὰ ὀμμάτια του, καὶ αἱ ἁμαρτίαι του παρουσιάζονται εἰς αὐτὸν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, καὶ τὸ φορτίον τῶν ἐγκλημάτων γίνεται εἰς αὐτὸν βαρύτερον, ἕως οὗ, τελευταῖον, πάσχει ὥστε καὶ ὁ ἀσεβὴς Βαλτάσαρ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὅτε ἶδε τὴν μυστικὴν χεῖρα γράφουσαν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ παλατίου του.—διαλύνονται οἱ σύνδεσμοι τῆς ὁσφίος του, καὶ συγκροῶνται τὰ γόνάτα του.

Καταλαμβάνει δὲ ὅτι ἐξάπαντος πρέπει νὰ κάμῃ τι, καὶ γνωρίζων ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι χρέος, ἀρχίζει εὐθὺς νὰ προσεύχεται. Προφέρει λοιπὸν ὀλίγας τινὰς λέξεις, ζητῶν ἔλεος, καὶ κάμνει ὀλίγας ἀποφάσεις, καὶ ὑπόσχεται νὰ βελτιωθῇ· ἀπὸ δὲ τοιουτοτρόπως καθησυχάσῃ ὑπώσων τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, τέλος παραδίδεται εἰς τὸν ἕπνον. Τὸ πρῶτ' ἐξυπνᾷ, χαίρων ὅτι βλέπει ἀκόμη τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ ποῦ αἱ ἀποφάσεις καὶ ὑποσχέσεις τῆς νυκτός; Φεῦ! Λησμονοῦνται πλέον, καὶ πάλιν αὐτὸς καταναλίσκει τὴν ἡμέραν εἰς τὰς μωρίας καὶ τὰς ἁμαρτίας του, ὡς πρότερον, καὶ τὴν νύκτα σύρεται εἰς τὴν κλίνην, νὰ μαστιγῶθῃ πάλιν ἀπὸ τὴν συνειδήσιν διότι παρέβη τὰς ὑποσχέσεις του, πάλιν νὰ καθησυχάσῃ τοὺς ἐλέγχους

αὐτῆς μὲ ὑποκριτικὰς δεήσεις καὶ ἀποφάσεις, καὶ πάλιν νὰ τὰς καταπατήσῃ ὅλας, ὅταν ἐπιστρέψῃ τὸ φῶς.

Τί πρέπει λοιπὸν νὰ κάμῃ ὁ ἁμαρτωλὸς, ὅταν αἰσθάνεται τῆς συνειδήσεως τοὺς ἐλέγχους; Πρέπει νὰ προστρέχῃ εὐθὺς εἰς τὸν Χριστὸν, διότι αὐτὸς 'σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.' Τί τὸ ἔφελος νὰ καθησυχάσῃ τις τὴν συνειδήσιν του διὰ ὀλίγας μόνον στιγμὰς μὲ ὑποκριτικὰς ἀποφάσεις καὶ ὑποσχέσεις, ἐνῶ δὲν ἔχει τὴν κατὰ Θεὸν λύπην, ἣτις προξενεῖ μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν; 'Ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται,' λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Εἰς μάτην ταρασσεται ὁ ἁμαρτωλὸς ἀπὸ τὴν μαστιγόνουσαν αὐτὸν συνειδήσιν, ἂν δὲν προστρέχῃ εἰς τὸν μόνον Σωτῆρα ἡμῶν Χριστὸν. 'Ἐάν τις ἁμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν, δίκαιον. Καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἡμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.' Ἡ συνειδήσις πρέπει νὰ ᾔνῃ ὁ παιδαγωγὸς διὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸν Χριστὸν, ὥστε νὰ δικαιωθῶμεν διὰ τῆς πίστεως.

ΛΟΓΟΥ ΤΙΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΔΑΝΑΝΗΣ.—Ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν, ἀς ᾔνῃ μετρία ἢ φιλοξενία σου· ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς σου, ἀφθονος μᾶλλον παρὰ φειδωλὴ, οὐχὶ ὅμως καὶ πολυδάπανος. Ποτὲ δὲν ἐγγώρισα κανένα, ὅστις ἐπτάχυνεν ἀπὸ τράπεζαν εὐτακτον. Τινὲς ὅμως φθείρονται μὲ κρυπτὰ ἐλαττώματα, ἔπειτα δὲ κατηγορεῖται ἢ φιλοξενία των. Ἀλλ' ἐξόρισε τὴν βδελυρὰν μίσθην ἀπὸ τὸν οἶκόν σου, καθότι αὐτὴ βλάπτει μὲν τὴν υγιάν, δαπανᾷ δὲ πάμπολλα, καὶ δὲν κάμνει οὐδεμίαν ἐπιδείξιν. Πρόσεχε μὴν ἐξοδεύης ὑπὲρ τὰ τρία τέταρτα τοῦ εισοδήματός σου, μήτε ὑπὲρ τὸ ἐν τρίτον αὐτῶν εἰς τὸν οἶκόν σου· καθότι τὰλλα δύο μέρη θέλουν ἐξαρκεῖν διὰ τὰ ἔκτακτά σου, τὰ ὅποια θέλουν πάντοτε παραπολὺ ὑπερβαίνειν τὰ τακτικά· ἀλλῶς, θέλεις ζῆσειν ὡς πτωχὸς ἐπαίτης, ἐνδεὴς πάντοτε.

ΟΡΘΟΤΑΤΑ λέγει κοινὴ τις παροιμία, Τόσον ἀξίζει ὁ ἄνθρωπος, ὅσον συλλογίζεται. Κατὰ τὸν σοφὸν διδάσκαλον Πεσταλὲζην, Τὸ συλλογίζεσθαι φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ γινώσκειν. Πάμπολλα ἐμπορεῖ τις νὰ βλέπῃ καὶ ν' ἀκούῃ, καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ μανθάνῃ· ἀλλ' οὐδὲν ἐξ αὐτῶν θέλει ποτὲ γνωρίσιν, ἐκτὸς ἐκείνων ὅσα διελογίσθῃ,—ὅσα διαλογιζόμενος ἔαμεν ἰδιοκτησίαν τοῦ νοός του. Ὑπερβαίνω λοιπὸν τὰ ὀρεῖα, ἐάν εἴπω, ὅτι μόνον διὰ τοῦ συλλογίζεσθαι γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἀληθὺς ἄνθρωπος; Ἀφαίρεσε τὸν διαλογισμόν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, καὶ τί μένει;

Οὐκ ἔστιται ἀνθρώποις ὑπερφημία, οὐδὲ ὀργὴ θυμοῦ γεννήματα γυναικῶν.